

Пашенко Ю.В., канд. екон. наук, доцент
Данченко Д.А., здобувач вищої освіти ступеня бакалавр*
Державний біотехнологічний університет, Україна

Роль інновацій у формуванні конкурентних переваг підприємства

Одним зі стратегічних завдань забезпечення розвитку економіки України в умовах післявоєнного відновлення є підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробничих підприємств. Важливим важелем у вирішенні даного завдання є створення ефективної системи управління на підприємствах, яка б забезпечувала їм стійкі конкурентні переваги на ринку.

Досягнення конкурентних переваг є метою і результатом стратегічного управління підприємства, концентрованим проявом лідерства серед конкурентів. Їх особливості і механізм формування представляють собою один із ключових факторів конкурентоспроможності. Необхідність управління процесами пошуку, формування і розвитку конкурентних переваг обумовлює їхню оцінку, що дозволить досягти поставленої мети [1].

Найбільш важливим інструментом досягнення конкурентоспроможності та формування конкурентних переваг організації в сучасних умовах господарювання є використання інновацій, що дозволяє проаналізувати ринкові можливості, зробити спробу виділити відмінні риси власних товарів і послуг на фоні конкурентів і заповнити конкретні сегменти ринку.

Інновації сприяють розробці нових технологій, продуктів, послуг та процесів, які дозволяють підприємству сформувати сукупність переваг порівняно з конкурентами і зайняти ведучу позицію на ринку. Роль інновацій у формуванні конкурентних переваг пояснюється:

1. можливістю створення нових продуктів і послуг, що дозволяє підприємству представляти на ринку унікальну пропозицію і витримувати конкурентну боротьбу;

2. підвищенням якості продуктів та послуг, що може включати в себе впровадження нових технологій, процесів виробництва або обслуговування, використання нових матеріалів тощо.

3. зниження витрат, адже інноваційні рішення дозволяють підприємствам використовувати нові технології та процеси, які сприяють зниженню витрат з розрахунку на одиницю виробленої продукції.

4. освоєння нових ринків, адже інновації сприяють здатності підприємства до розширення своєї присутності на існуючих ринках. Це можливо в результаті розробки нових продуктів або послуг, які ще не представлені на ринку, або через входження підприємства на нові території або в нові географічні ринки та ін.

Враховуючи вплив і способи створення конкурентної переваги, важливим є виділення двох головних видів інновацій:

1. Зростаючі інновації (incremental innovation). Це інновації з характером удосконалення продуктів і технологій. Вводяться найчастіше систематично,

* Науковий керівник – Ю.В. Пашенко, канд. екон. наук, доцент

уможлиблюючи поступове зростання чи також підтримування конкурентоспроможності. Їх можна трактувати як чинник, який послідовно, лінійно впливає на зростання конкурентоспроможності.

2. Радикальні інновації (radical innovation). Цей вид інновації створює не тільки нові технології та продукти, але також нові концепції бізнесу. Їхній стрибкоподібний, загалом революційний характер викликає те, що вони забезпечують часто порівняно тривалу конкурентну перевагу, створюючи нові умови конкуренції [1]. Як приростові, так і радикальні інновації впливають на три важливі сфери, які є вирішальними для конкурентоспроможності (табл.1): економіка і сектори, що її утворюють; підприємства і реалізовані ними бізнес-діяльності; продукти і процеси.

Таблиця 1

Сфери впливу інновацій в процесі формування конкурентних переваг

Види інновацій	Сфери впливу інновацій		
	Економіка та її сектори	Підприємства, бізнес діяльність	Продукти і процеси
Зростаючі	Стосунки між підприємствами (B2B) Інтеграція ланцюга поставок	Процеси удосконалення організації, (реінжиніринг, TQM)	Модифіковані процеси і продукти
Радикальні	Нові, інноваційні структури секторів і економіки	Створення нових бізнес-концепцій	Зміна конфігурації процесів Нові продукти

Саме інновації визначають конкурентні переваги в ринковій боротьбі, реалізація яких дозволяє активно брати участь у формуванні світової економічної системи завдяки досягненню інноваційної конкурентоспроможності на національному рівні. При цьому нездатність до здійснення інновацій породжує значний ризик опинитися на позиціях аутсайдера, адже, у кінцевому наслідку, це призводить до обмеження можливостей розвитку та використання наявного потенціалу.

Отже, саме інновації, які спрямовані на створення нової або поліпшення існуючої продукції, послуг або технологій, можуть розглядатися як головне питання підвищення конкурентоспроможності як окремих підприємств, так і економіки в цілому.

Список використаних джерел:

1. Позняк С. В. Інновації як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств. *Ефективна економіка*. № 10. 2015. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4614> (дата звернення: 23.02.2024);
2. Богма О.С., Болдуева О.В. Роль інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки. *Вісник Запорізького національного університету*. №3 (7). 2010. URL: https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2010/Vest_Ek7-3-2010-PDF/166-170.pdf (дата звернення 25.02.2024).